

Preventivne dejavnosti svetovalnih delavk na občinski ravni v okviru lokalne akcijske skupine

SAŠA BOGATAJ SULJANOVIĆ

Gimnazija Škofja Loka

● **Izveček:** Škofjeloška Lokalna akcijska skupina je v šolskem letu 2017/18 obeleževala dvajseto obletnico delovanja. Članek predstavlja specifiko njenega dela v občini Škofja Loka ter zaznamovanje dvajsete obletnice delovanja. V članku so predstavljena tudi nekatera sporočila oziroma spoznanja sodelujočih zunanjih strokovnjakov ter možnosti za preventivno delovanje svetovalnih služb v okviru občinskih teles.

Ključne besede: preventivne dejavnosti, Lokalna akcijska skupina, obeležitev dvajsetletnice delovanja.

Preventive Activities of Counsellors at the Municipal Level within a Local Action Group

● **Abstract:** The local action group Lokalna akcijska skupina in Škofja Loka commemorated its 20th anniversary in the 2017/18 school year. The article presents the specifics of its work in the Municipality of Škofja Loka

and the commemoration of its 20th anniversary. The article also includes a few messages or realisations from the participating external experts, and possibilities for the preventive work of counselling services within municipal organisations.

Keywords: preventive activities, local action group Lokalna akcijska skupina, commemoration of 20th anniversary.

Uvod

Lokalna akcijska skupina (LAS) Škofja Loka je v šolskem letu 2017/18 zaznamovala dvajseto obletnico delovanja. Ob vsakem jubileju je čas za razmislek, refleksijo preteklega dela in načrte za prihodnost. Ker smo se s članicami Lokalne akcijske skupine odločile za odmevno praznovanje, od katerega naj bi čim več prebivalcev Škofje Loke kaj imelo, je bilo tudi priložnosti za razmislek o preteklem delu ogromno.

Lokalna akcijska skupina je v Škofji Loki organizirana drugače kot v večini slovenskih občin. Sestavljamo ga svetovalne delavke iz treh loških osnovnih šol, Vrtca Škofja Loka in Gimnazije Škofja Loka, strokovna delavka iz Centra za socialno delo Škofja Loka, občinska predstavnica ter prostovoljka, ki se sicer ukvarja s socialnim podjetništvom. Še pred mojo vključitvijo v Lokalno akcijsko skupino so se članice odločile, da bo delovanje usmerjeno v preventivne dejavnosti. Finance za projekte črpamo iz občinskega proračuna, delo vseh članic pa je prostovoljno. Lokalne akcijske skupine je nekdanj povezoval Urad za droge (od leta 1997), zdaj pa smo pod okriljem Ministrstva za zdravje oziroma Zavoda za zdravstveno varstvo Ravne. Članice spodbujamo in podpiramo preventivne dejavnosti, ki so usmerjene v zdravo in kakovostno življenje brez zasvojenosti. Temu »modus operandi« sledimo tudi v enaindvajsetem letu delovanja.

Naše glavno vodilo je zagotavljati otrokom, mladostnikom in njihovim staršem možnosti za kakovostno, zdravo in ustvarjalno življenje. Delo temelji na univerzalni preventivi, ki je široko usmerjena in namenjena najširši skupini ljudi in ki želi s svojimi sporočili in programi preprečiti uporabo nedovoljenih substanc.

Vsakoletne dejavnosti Lokalne akcijske skupine Škofja Loka

V načrtu vsakoletnih dejavnosti Lokalne akcijske skupine Škofja Loka so različne dejavnosti.

Naše glavno vodilo je zagotavljati otrokom, mladostnikom in njihovim staršem možnosti za kakovostno, zdravo in ustvarjalno življenje.

Vsako leto v sodelovanju s Športno unijo Slovenije organiziramo športno-rekreativno prireditev **Veter v laseh**. Prireditev je v Škofji Loki izjemno odmevna. Izvedemo jo v septembru, zasnovana pa je tako, da imajo vsa športna društva naše regije možnost predstaviti svoje dejavnosti. V prvih letih organizacije je bilo sodelujočih društev malo in tudi obisk ni bil ravno zavidljiv. Sedaj pa sodeluje več kot trideset društev (borilne veščine, plezanje, roket, prožne ponjave, nogomet, taborniki, skavti, košarka, gasilsko društvo, mala Planica idr.) in tudi obiskovalcev je zelo veliko. Ker so našemu delu zelo naklonjeni ravnatelj in ravnateljice loških šol, smo se že pred leti uspele dogovoriti, da dopoldan pridejo na prireditev vsi loški četrtošolci (dan dejavnosti), popoldan pa je prireditev namenjena širši javnosti. Športna društva poročajo, da imajo, odkar jih vabimo na Veter v laseh, precej več članov, kar pomeni, da dogodek pozitivno vpliva na športno aktivnost mladih. To pa je najboljša preventiva proti zlorabam drog. Kljub vsem pozitivnim dejstvom v povezavi z omenjenim projektom pa se organizatorke vsako leto srečujemo z določenimi težavami. Na nekatere se ne da vplivati, to je na primer vreme, na nekatere pa bi se dalo, pa se z njimi kljub temu soočamo vsako leto. Velik zalogaj je usklajevanje z društvi, ki imajo zelo različne zahteve. Koordinatorica želi ugoditi vsem, a se včasih zaplete, ker od nas pričakujejo financiranje prevoza rekvizitov ali plačilo honorarja za izvedbo delavnice. Ker dogodek organiziramo tudi v dopoldanskem času, moramo sodelujoče usklajevati svoje obveznosti v službah z delom na terenu. Sama sem zadnji dve leti ravno v času Vetra v laseh imela praktikante, ki so pomagali pri izvedbi projekta.

Družinska rekreacija poteka od začetka novembra do konca marca vsako soboto dopoldan v eni izmed lokalnih telovadnic. Cilj te dejavnosti je spodbujati zavest mladih staršev o pomenu aktivnega preživljanja prostega časa skupaj z otroki. Opažamo namreč, da veliko družin svoje otroke že zelo zgodaj vključuje v raznolike popoldanske dejavnosti, čas, ki ga preživijo z otroki, pa je vezan na večerne ure in nakupe. Dejavnost promoviramo na družabnih omrežjih in naši spletni strani, največjo reklamo pa nam naredijo družine, ki so vključene v to obliko

Vsako leto v sodelovanju s Športno unijo Slovenije organiziramo športnorekreativno prireditev Veter v laseh.

Slika 1: Družinska rekreacija (foto: Sabina Gabrijel)

druženja z otroki. Število družin, ki so vključene v družinsko rekreacijo, narašča, kar nas zelo veseli. Mlade družine se pod mentorstvom športnih pedagogov družijo, rekreirajo in povezujejo. V vseh letih izvajanja dejavnosti se je zamenjalo precej mentorjev oziroma izvajalcev rekreacije. Največkrat so to študentje športne vzgoje, ki pa potem, ko dobijo službe, prenehajo sodelovati. Iščemo jih prek poznanstev in do sedaj smo bile še vedno uspešne ter z njihovo strokovnostjo in zavzetostjo zelo zadovoljne. Plačujemo jih iz našega proračuna.

Pomembna dejavnost Lokalne akcijske skupine je organizacija **predavanj za starše**, ki vsako leto sledijo določeni vnaprej izbrani tematiki. V preteklem šolskem letu, ko smo zaznamovali dvajseto obletnico delovanja Lokalne akcijske skupine, so bili naši gostje zdravnica Sanela Banović, magister teologije in doktor znanosti s področja literarnih ved Karel Gržan ter filozofinja in sociologinja Renata Salecl. Predavatelje smo prosili, da v predavanjih povzamejo svoje razmišljanje o sreči.

Sanela Banović je svoje predavanje naslovlila **Skrb za zdravo zadovoljstvo ni luksuz**. Povedala je, da je skupina strokovnjakov napovedala, da bo leto 2020 leto depresij. Predavateljčin glavni cilj in želja sta, da strokovnjaki ne bi imeli prav. Žal ji je, da je tako, in v predavanjih uči, kako poskrbeti za lastno zadovoljstvo in srečo.

Cilj družinske rekreacije je spodbujati zavest mladih staršev o pomenu aktivnega preživljanja prostega časa skupaj z otroki.

Renata Salecl je svoje predavanje **Zanikanje in ignoranca** začela s tezo, da ljudje realnosti pogosto ne želimo videti in jo ignoriramo. To je obrambni mehanizem, ki nam omogoča, da je življenje bolj mirno in manj stresno. Raziskave so potrdile, da je v primeru bolezni nevednost lahko koristna. Bolniki, ki živijo v nevednosti, navadno živijo dlje kot tisti, ki želijo o svoji bolezni vse vedeti in takoj vse spremeniti. Takega načina soočanja z boleznijo je bilo več do devetdesetih let prejšnjega stoletja. V zadnjih letih pa imamo s pojavom neoliberalizma ljudje občutek, da imamo vse v svojih rokah in da je vse stvar racionalne presoje. Iz tega tudi izhaja nenehen občutek tesnobe in krivde, ki je najbolj prisoten pri starših. Kadar gre z otroki kaj narobe, imamo občutek, da smo slabo vzgajali in da težav ne bi bilo, če bi bili boljši starši.

Karel Gržan je v predavanju **Biti srečen ni dobiček, ampak odločitev** povedal, da je posameznik lahko srečen le, ko je sprejet v celovitosti svoje osebnosti. Starši otroku vedno želimo samo dobro, ko pa vidimo, da pri njem ni vse v redu, to v nas vzbudi nelagodje. Sprejemanje v celovitosti pomeni, da otroka sprejmeš tudi s tistimi področji, na katerih je nemočen. Ne prestrašiš se, ampak otroka objameš. Najtežje je namreč biti sam tam, kjer si šibek.

Vsako leto v novembru - mesecu preprečevanja zasvojenosti - organiziramo **strokovni posvet za vse svetovalne delavke naše regije**. Letos smo organizirale srečanje z Aleksandro P. Meško, specialistko klinične

psihologije, kognitivno in vedenjsko terapevtko, transakcijsko terapevtko, učiteljico in supervizorko transakcijske analize. Posvet je potekal na temo ravnanja ob pojavih anksioznosti in panike ter z načini in vrstami pomoči mladostnikom.

Dvajseta obletnica delovanja

Zaznamovanje dvajsete obletnice delovanja Lokalne akcijske skupine v Škofji Loki je obsegala mnogo dogodkov in dejavnosti. Prvi dogodek se je zgodil ravno v tednu, ko je Lokalna akcijska skupina dopolnila dvajset let. Organizirale smo **projekcijo nizozemskega filma Še žal ti bo (Spijt) in pogovor s strokovnjakinjo**. Film najstnikom na zanimiv način predstavi perečo problematiko nasilja v šoli in je odlična iztočnica za pogovor v razredu. Po filmu smo se pogovarjali z Ingrid Klemenčič, ki poleg tega, da je praktičarka socialna pedagoginja, tudi teoretično raziskuje nasilje med mladostniki, ter s Katjo Žugman, ki je predstavnica pedagoškega programa Kinodvora. Na dogodek smo posebej vabile sve-tovalne delavce in učitelje naše regije, bivše člane Lokalne akcijske skupine ter občinske predstavnike. Cilj dogodka je bil predstaviti šolskim delavcem možnosti za preventivno delovanje na področju medvrstniškega nasilja. Tako smo sledile našemu motu, da je preventiva najboljše kurativa.

Odločile smo se, da bomo vse leto enkrat mesečno v **Gorenjskem glasu objavljale svoja razmišljanja v povezavi s svojo stroko in področjem, za katerega je vsaka članica zadolžena**. Objavila sem spodnje razmišljanje.

Šolska uspešnost kot preventivni dejavnik zdravega otroštva in mladostništva

Raziskave potrjujejo, da šolska neuspešnost povečuje nevarnost za zlorabo drog in nezdravo življenje v obdobju mladostništva. Tega dejstva se učitelji in svetovalni delavci dobro zavedamo. Trudimo se, da bi storili vse, kar je v naših močeh, da bi bili učenci in dijaki uspešni oziroma da bi razred ali letnik zaključili v skladu s svojimi željami. Večina šol učencem pomaga z učno pomočjo učiteljev, delavnicami za uspešno in učinkovito učenje, vrstniško učno pomočjo ter spodbujanjem in motiviranjem.

Kaj pa lahko naredimo doma? V svoji dvajsetletni karieri v šolstvu sem spoznala zelo raznolike družine z različnimi vrednotami. Naši pogovori so se pogosto vrteli okrog različnih dilem.

Ali naj starši pomagajo svojim otrokom pri učenju? Če da, do kdaj?

Mislim, da bi starši svojim otrokom morali vedno pomagati. Dokler znajo in zmorejo, naj pomagajo pri učenju. Ne mislim na izdelovanje plakatov ter govornih nastopov in pisanju spisov. Govorim o tem, da otroka pred ocenjevanjem starši lahko vprašajo, mu ob nerazumevanju snovi pomagajo kaj razložiti, in o tem, da lahko otroku še kako pomagamo z organizacijo obveznosti, časa in prostora. Če starši ne znajo pomagati na omenjeni način, pa naj pomagajo s prisotnostjo, spodbudo in skrbjo. Starši naj bi po mojem mnenju aktivno spremljali otrokovo šolsko delo in mu po potrebi pomagali do konca srednje šole. Če je bila v družini taka navada že v osnovni šoli in če sama pomoč ni omejena zgolj na to, da otroka podimo v sobo, tudi v srednješolskem obdobju ne bo težav s tem. Naj poudarim, da je spremljanje otrokovega šolskega dela tudi odličen način ohranjanja odnosa z otrokom oziroma mladostnikom, po katerem marsikateri starši mladostnikov tako zelo hrepenijo.

Ali so počitnice in vikendi namenjeni samo počitku, sprostitvi ali tudi učenju?

Čeprav nekateri psihologi menijo, da morajo biti med vikendi in počitnicami otroci povsem prosti, pa sama ne mislim tako. Sploh pri gimnazijcih se mi zdi izredno pomembno, da jim damo čas za opravljanje obveznosti tudi med vikendi, saj imajo mnogi med tednom športne treninge ali obiskujejo glasbeno šolo in jim časa za šolsko delo zmanjka. Med vikendom lahko pridejo na tekoče z domačimi nalogami in na zeleno vejo s ponovitvijo snovi za *posamezne predmete*. Poleg tega morajo pogosto pripraviti *obsežnejše naloge*, kot je npr. domače branje literarnega dela. To zbrano in skoncentrirano med tednom težko opravijo.

Razumevanje v družini pomeni, da upoštevamo želje in potrebe vseh družinskih članov. Če smo imeli navado, da vsak vikend hodimo na izlete, je prav, da kdaj kakšnega izpustimo, če otrok zaradi šolskih obveznosti nima časa. S tem razvijamo vrednoto znanja in izobrazbe, pa tudi odgovornost, predanost in fleksibilnost. Stare navade nas ne smejo omejevati. Včasih je treba spremeniti celo način preživljanja počitnic. Kdaj pa kdaj se je med prostimi dnevi pač treba učiti ali izdelati seminarsko nalogo in predstaviti Kamenjak ali kakšno drugo priljubljeno počitniško destinacijo. To se mi zdi precej bolje, kot pa da mladostnika pustimo doma, ker njegovi načrti niso skladni z našimi. Verjemite mi, še kako potrebujejo našo prisotnost, tudi če velikokrat kažejo nasprotno.

Zakaj ne pisati lažnih opravičil?

Pomembno je, da otroke učimo, naj se svojih obveznosti lotevajo po principu boja in ne po principu bega. Pisanje >

opravičil, ker se otrok doma uči z inštruktorjem ali ker še ne zna dovolj, ni smiselno in dolgoročno ne prinaša koristi. Poleg tega tako otroka učimo, kako se izogibati obveznostim, in ne, kako zagristi v problem in se z njim pogumno spopasti.

Da bomo tako v šolah kot tudi doma delovali čim bolj preventivno, napolnimo svoje domove s skrbjo in upoštevanjem potreb vseh družinskih članov. Ne zbujaemo slabih občutkov drugim, če bomo sami morali načrte prilagoditi, skuhamo kaj dobrega in za dobro počutje skočimo na bližnji hrib.

Vsakoletno strokovno srečanje za svetovalne delavke in svetovalne delavce smo razširile v celodnevno izobraževanje za vse pedagoške delavce našega kraja. Seminar smo poimenovala **Uporabljam možgane, kaj pa ti?** Časovno smo ga umestile v mesec preventive, torej v november. Predavatelji na tem izobraževanju so bili dr. Tina Bregant, dr. med., spec. pediatrije, MAES terapevt, prof. dr. Zvezdan Pirtošek, dr. med., spec. Nevrologije, ter Andreja Vukmir Brenčič, specialistka zakonske in družinske terapije. Prijavilo se je 206 učiteljev iz našega kraja, udeležilo pa se jih je le peščica manj. Pa zaključenem izobraževanju smo pripravile tudi elektronsko evalvacijo. Učitelji so bili nad izobraževanjem navdušeni in so izrazili željo po organizaciji takih izobraževanj tudi v prihod-

Vsakoletno strokovno srečanje za svetovalne delavke in svetovalne delavce smo razširile v celodnevno izobraževanje za vse pedagoške delavce našega kraja.

nje. To pobudo smo prenesle ravnateljem, vendar je niso sprejeli. Članice vidimo v skupnih izobraževanjih tudi možnost za identifikacijo težav, vezanih na naše okolje. Pripravljene smo bile izvesti izobraževanje na podlagi želja pedagoških delavcev našega kraja, vendar podpore žal ni bilo. Mogoče bo za tovrstno druženje priložnost ob naslednjem jubileju. Naj dodam še to, da so učitelji in učiteljice v evalvacijski anketi v rubriki *Bi rad/rada še kaj dodal/dodala* napisali veliko spodbudnih besed in čestitk ob našem jubileju, kar nam je dalo nov zagon za delo znotraj tega občinskega telesa.

Kaj pa v prihodnje

Z aprilom se je vsem članicam iztekel mandat, ker smo vedno imenovane za čas mandata župana. Konec maja nas je novi župan povabil na konstitutivno sejo in predlagal, da delo nadaljujemo. Vesele smo bile povabila in tudi dejstva, da so se naši ekipi pridružile tri nove članice. Oblikovale smo okvirni načrt za delo v tem mandatu in se dogovorile, da se še pred poletjem dobimo in izdelamo natančen načrt dela za prihodnje šolsko leto.

Zaenkrat smo odločene, da z vsemi rednimi dejavnostmi nadaljujemo, ponovno pa se bomo lotile projekta Oživimo igrišča, ki smo ga že izvajale pred leti. Gre za to, da štiri sobote zapored na enem izmed loških igrišč s prostovoljci izvajamo razne igre na pros-

Slika 2: Prireditev Veter v laseh (foto: Sabina Gabrijel)

Slika 3: Dejavnosti na družinski rekreaciji (foto: Sabina Gabrijel)

tem. Namen je, da otroke odtrgamo od računalniških zaslonov in telefonov ter jih spravimo na zrak med vrstnike. Prostovoljce bomo iskali med gimnazijci. Ko smo ta projekt izvajale pred nekaj leti, smo jih brez težav dobile. Za dodatno motivacijo jim bomo ponudile izobraževanje, ki ga izvajajo strokovni delavci Slovenske filantropije. Pri usposabljanju ne gre za pridobivanje specifičnih znanj iz iger na prostem, načrt delavnic in dejavnosti sestavimo že v šoli v času priprav. Med usposabljanjem prostovoljce seznanimo z mehanizmi motivacije, specifično odnosa med prostovoljcem in uporabnikom, pravicami in odgovornostmi enega in drugega, načini komuniciranja in predvsem z etičnimi načeli. Usposabljanje

Med usposabljanjem prostovoljce seznanimo z mehanizmi motivacije, specifično odnosa med prostovoljcem in uporabnikom, pravicami in odgovornostmi enega in drugega, načini komuniciranja in predvsem z etičnimi načeli.

prostovoljca opozori na morebitne neprijetnosti, ki bi se lahko zgodile ob izvajanju prostovoljskega dela, in usmerja njegovo ravnanje.

Postavile smo tudi temelje za sistematično vzgojo za nenasilje s pomočjo ogledov filmov, primernih za posamezne generacije otrok, in s pogovorom o filmu s strokovnjakom. Zaenkrat zbiramo ideje za filme, strukturo vodenih pogovorov za posamezno triletnje pa imamo že postavljeno. Hkrati nas izjemno veseli, da imamo podporo vseh ravnateljev osnovnih šol.

Glede na naše bogate izkušnje in kar dolgo zgodovino sodelovanja v Lokalni akcijski skupini mislim, da nam idej za delo ne bo zmanjkalo. Upam le, da ne bo usahnila podpora vodstev šol in občine. Brez te namreč izgine vsaka možnost preventivnega delovanja v šolah v času pouka.